По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 48 (202) Львів, субота 3. березня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

Перемишль
Впр. о. Зубрицький А.
Чацкого 6.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 12000 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лір, Німеччині 18 000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон. Румунія 100 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 18000 мп. Зміна адреси 500 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна примірника 500 мп.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Львів, 2. березня 1923.

На порозі візитаторської праці.

Делегат Римського Престолу Достойний о. Дженокі [illegible] на нашій землі. Перед трьома днями відбувся торжественний вїзд о. Візитатора до собору св. Юра, де з одушевленням витали його львівське українське священство і миряне. Таким чином Достойний Представник Апостольської Столиці завязав вперше тіснійший вузол приязни, прихильности й довірчивости з повіреним своїй духовній опіці громадянством на його рідній землі. Слова, якими звернувся о. Дженоккі до зібраного духовенства, не полишають ніякого сумніву що до мети цих почесних, а одночасно й дуже важких відвідин. Завданням Папського Візитатора побачити наше релігійно-духове життя, наші церковні організації, наші радощі і болі.

Тепер перед Достойним Висланцем Риму простягається тяжкий шлях візитаторської праці, яка буде тим важчою, що в нас так мало радощів, а такий непомірно великий надмір болів, страждань і смутків. Терен праці створює просто непоборні трудноші на кождому кроці

Ніхто не може поминати основної і тут единої дійсної правди, що гр. кат. обряд є тотожний в Сх. Галичині з українською народністю, що гр. кат. Церква є підвалиною життя наших мас, є ясним проміннем і захистом в днях бурі і негоди.

Українська нація в своїй цілости, творячи терен безнастанних герців варварського Сходу

вдержалася в відфо-лилася між иншим завдяки своїй Церкві. В початках світової війни, коли „безбожний царат“, як висловився митр. Шептицький, загорнув Сх. Галичину, першим його ділом було вдарити в основи гр. кат. Церкви.

Не хочемо пригадувати всіх затій, бо думаємо, що Достойний Візитатор матиме нагоду — хоч у відірваних і життям затертих фрагментах — їх пізнати і з них виробити собі картину про цілість

Блідим документом того часу є між иншим нахабний лист до о. митрополита командуючого польськими військами ген. Розвадовского. А опісля страшна гегенна 1919 р. Сотки священників заповнили відразливі тюрми і смертельні табори. Не знаємо, чи істнуючі польські власти дозволять О. Візитаторови оглянути тюремні каплиці. Це дало би йому змогу стрінутися ще тепер в тюрмі з гр. кат. священиками, насильно вирваними жандармами з їх парохій.

відвідини львівських українських шкіл, себ то візитація навчання релігії, от хоч би в одинокій українській школі для 50 ти тисячного українського населення, кажемо одинокій на державних, (иншими словами: наших податкових) коштах, в філії академічної гімназії, в жіночій учительській семінарії, поміщеній під одним дахом з польськими жовнірами і т. и. — дасть змогу Достойному Представникови Римського Престолу зорієнтуватися відразу в прихильности й печаливости польської влади.

Що до инших справ, що до подробиць не хочемо випереджувати тих відомостей, тих драстичних фактів, які мусітимуть в приступній формі дійти до відома О. Візитатора

Для характеристики цього відношення нехай мимоходом послужать на борзі взяті слова із „Ржечипосполіт-ої“, органу о. арцибіск. Теодоровіча на адресу гр. кат. Церкви. В ч. 48 того органу читаємо: „Аж церковна унія впровадила роздор у життя двох народів, (себ-то польського і українського). Не входжу в її догматичне значіння, ані в політику Ватикану, але то зовсім не є тайною, що два обряди, Сходу і Заходу, занадто вже віддалилися від себе, здобули собі занадто спосібних оборонців, щоби можна безкарно започатковувати нові спроби зєдинення, котрі оплатилисьми потоками крови і руїною всякої нашої праці на Руси. [illegible] Галичиною і Волинею слід поставити міцну гать, твердий [illegible] щоби — борони Боже — українське населення Волині, а головно Холмщини і Полісся не могло повернути до віри своїх предків, тільки латинщинилося і тим самим пропадало в польським озері.

Ось причини, які заздалегідь утруднюють важку працю О. Візитатора. А до них долучаться ще сотки инших, перепони серед відомого режіму ростимуть з кождим днем і творити непереможній вал. Ми зі свого боку нічого не бажаємо так горячо, як тільки одного, щоби Достойний Висланець Риму міг приглянутися нашій країні і обєктивно зорієнтуватися в створених відносинах. Тоді й певним буде, як випаде його осуд і його звіт. До нашого громадянства звертаємося з горячим закликом, аби всюди йшло радо на руку О. Візитаторови, та по своїм силам уможлило йому важку візитаторську працю.

(*—ів*).

Не покидайте рідної землі!

Ми вже згадували, що у Східній Галичині наші вороги ведуть широко закроєну пропаганду за еміграцією наших селян на Велику Україну і на Поморя в Польщі. Несумлінні агітатори визискують голод землі, який з кождим днем все дошкульнійше дається в знаки нашим селянам і перед легковірними і прямо до розпуки доведеними людьми в приманчивих красках малюють просто земний рай в далеких сторонах.

Ворожі агітатори пускають вісти, немов то на Великій Україні десь біля Одеси вимерло аж цілі два повіти (а там один повіт завбільшки наших трьох або й чотирьох), що там землі подостатком. Мовляв, приходьте, беріть скільки хочете землі і пануйте! З другого боку йде агітація за тим, аби наших селян попхнути до еміграції на Поморя над Балтійським морем. Там — кажуть агітатори — за наших 2 морги ґрунту можна купити 10 моргів поморських.

Що до еміграції на Велику Україну, в таврійські степи, ми не можемо дати ніяких певних відомостей. Але вже те, що там вимерло багато людей (хоч певно не цілі два повіти), не повинно нікого заохочувати до еміграції. Йти тепер в таврійські степи, значить йти на неминучу смерть. Степова Україна власне визначається тим, що там вправді є урожайна земля, але і в нормальних часах там періодично, менше більше що чотири роки, ту полосу полудневої України навіщувала посуха. В часі революції посуха стала нормальним явищем. В хаосі й метушні, на потреби залізничого руху, на паливо й на відбудову вирубано без всякої системи десятки тисяч десятин ліса. Це безсистемне, грабіжницьке обезлісення України взагалі загрожує посухою більшій частині Великої України, не говорячи вже про полудневу Україну, де не було лісів, а тільки голий степ. На цю страшну небезпеку, яка як змора висить над Великою Україною, недавно звертав увагу на зїзді лісових знавців голова Ради народніх комірів Хр. Раковський та взивав, щоби як мога скорше приступити до нового залісення знищених просторів. Та ця праця, коли навіть буде послідовно провадитися, вимагає довгих десяток літ, щоби можна оминути катастрофу. Тому треба з великою резервою ставитися до еміграції в околиці Одеси навіть тоді, коли би така еміграція була в нашім інтересі. Тим більше мусимо її вперто поборювати, коли вона противиться нашим інтересам. По статистичним даним, в полудневій Україні мало що залишилося з живого інвентаря, який теж вигиб з недостачі паші. Йдучи на поселення до Таврії, з метою загосподарюватися там, слід перш усього

Пр. 132/23/2. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Громадський Вістник“ число 40. (194) з дня 22. II. 1923 в артикулі: „Дописи з краю в уступах поміж словами: а) „плачу селян“ і „наказні війти“, б) „О. Купчака“ і „Під замітом“, в) „склеп“ і „Мельниця“, містить в собі вство ad 1) і 3) злоч. з § 65 а) з. к. ad 2) злоч. з § 87 з. к., узнав доконану в дни 21. лютого 1923 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 процедури карної заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. п. д. № 6 ех 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 23. лютого 1923.

(Підпис нечиткий).

мати живий інвентар. Як же його добути й підховати при недостачі паші, при хронічній посусі і — що не виключене — при реквізиціях.

А вже зовсім неминучою згубою є еміграція на Поморя. З господарського боку є це півпустарі, бідна пісковата країна, з карловатими щетинними лісками, гола і непривітна. Зовсім природно, що еміґруючий в ті сторони тратить всякий звязок з рідним краєм, і стає денаціоналізаційним матеріялом. Колиб навіть через якийсь час вдалося такому еміґрантови зберігти свою віру і народність, свій обряд і свою мову, то його діти вже певно будуть запеклими мазурами і ще може зі зброєю в руках будуть йти на підбій українських земель. Агітацію за перенесенням наших селян в чужі сторони ведуть Поляки, щоби тут на нашій урожайній землі, було більше місця для Мазурів.

Є це велика небезпека. Коли хто небудь радить нашим селянам покидати рідну землю, то треба порадити такому еміґрантови, щоби він з таким предложенням звернувся до польських кольоністів. Нехай вони ідуть на Поморя і там забезпечують ту країну для Польщі. Але мазури не хотять там поселюватися, вони громадно напливають до Сх. Галичини, щоби опанувати наш чорнозем, а на поморські піски намагаються випхати наших селян, післати їх на голодову смерть і на національну загладу.

В справі еміґрації на схід і на захід прибувають до Львова наші селяне, випитуються про земельні терени біля Одеси й на Поморю і гнані земельним голодом пішли би на край світа, щоби тільки одержати земельний варстат праці і прожитку. Довідуємося теж, що деякі східно-галицькі староства дуже радо йдуть на руку цій небезпечній для нашого національного, а в дальшій консеквенції і соціяльного істнування акції, без всяких перепон видають пашпорти на Радянську Україну, одним словом попирають цей рух.

В імя національного інтересу, в імя народньої справи ми перестерігаємо наших селян перед небезпекою цеї еміґрації і просимо сільську, взагалі провінціональну інтеліґенцію вияснити збаламученим розмір їхнього матеріяльного і морального (коли ходить о Поморя) нещастя. Землю наших дідів і прадідів, землю, котра забрала століття нашого труду, землю, оброблювану нами як панщизняними рабами і опісля наємними робітниками, мусять одержати в своє посідання ті, що на ній працюють. А станеться це тим скорше, чим більше борців буде за землю. Тому держіться свого рідного ґрунту, вростайте корінем в рідну землю, не покидайте її.

М. Ч.

Присилайте склади на пресовий фонд на кн. ч. 30.888 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Українська школа у львівськім пов.ті.

Перед нами відомости про наші школи з 52-ох українських сіл львівського повіту за час від березня до липня 1922 р. На основі цих відомостей слід в першу чергу одмітитиб, що багато наших людей тяжкі не лише до якоїсь праці, але трудно їм навіть дати докладні відповіди на готові питання. Не доцінюється старань вияснити дійсний стан річи, щоби потім на відомім вже ґрунті можна було приступити до більш позитивної праці. Навіть у справах, за які і польська влада мабуть не могла би присікатися, поступається крадьком, робиться уривками, загадочно, начеб річ ішла про о якесь страшне діло. А діло це дійсно страшне, але для нас, і його не то що не можна промовчувати, а навпаки — треба його виводити на денне світло—показати цілому нашому народови, як окрадається його душу, щоби він зміг протиставити цьому відповідну свою працю.

Як представляється справа нашої школи у львівськім повіті — нічого й підкреслювати. Найсумніще тільки те, що попри систематичний похід на нашу школу з боку польської влади, винні тут багато й наші люде, які приглядаються байдуже моральному калїченню своїх дітей, або зовсім не цікавлячись школою, не турбуються про те, чи діти ходять до школи або ні, та чи є на школу яке приміщення і т. п.

В цифрах перդставляється справа школи так: на 52 села, які прислали відомости, є 37 шкіл з мовою викладовою українською і 15 шкіл з мовою викладовою польською. До того треба додати одну паралельку українську і 13 експонівок польських. Ходить до школи дітей: Українців 6106. Поляків і Українців-латинників 1888, Жидів около 160 і кількох Німців. Управителями в школах є Українців: учителів 23, учительок 1; Поляків: учителів 15, учительок 12. В 17 українських школах управляють учителі й учительки Поляки. Помічних учительських сил в школах є: українських учителів 3, учительок 35; польських учителів 11, учительок 44. Около 700 дітей Українців учиться в школах польських; в польських експонівках учиться около 500 дітей Поляків і Українців-латинників та 39 Українців гр.-кат. обряду. Шкільні будинки є в добрім стані 20, знищених не відбудованих 17, відбудованих 4, в стадії відбудови 4; про инші відомостей немає.

Польський похід на нашу школу провадиться трьома головними способами. Подаємо зразки:

1) В селі Завадові ходить до школи 52 дітей Українців і 25 Поляків. До цього року була в школі викладова мова українська. В цім році інспектор на основі якогось протоколу громадської ради, при належній підтримці кураторії, перемінив викладову мову на польську. На честь громадян Завадова треба одмітити, що проти цього внесено рекурс до кураторії і міністерства освіти, та на який до 1. квітня ц. р. відповіди ще не було.

2) В селі Збоїска дітей шкільного віку 109; Поляків, зглядно латинників 61. Перед трьома літами якась пані учителька самовільно переминила там викладову мову українську на польську і тепер цей стан вже незмінимий. Теж саме зробила вже тепер пані учителька в Підлісках малих. А нашим Українцям тих сіл байдуже, що твориться з їхніми дітьми в школі.

3) В Куґаєві є дві школи: українська з 84 дітьми і школа T. S. L. з 38 дітьми. Польську експонівку зробив інспектор державною, а шкільна управа трактувала її як головну, зводячи школу українську на другорядну. Дня 28. мая 1922 р. забрано учительок з обох шкіл і рівночасно робляться якісь заходи, щоби обі школи получити в одну, звичайно — не українську.

Польські експонівки появляються головним чином в останніх двох роках. Насаджується їх як конечність і громади раді—не раді, мусять їх утримувати. Так накинуто експонівки між иншими громадам Глуховичі і Лисиничі. Експонівками хочеться доказати нашим селянам, що кожний римо-католик є тим самим і Поляком. Клясичні зразки експонівок дають села Грибовичі великі і Миклашів. В Грибовичах на 250 дітей шкільного віку є 20 римо католиків. Їх переведено до експонівки по наказу; до експонівки ходить всього 12 дітей. В Миклашові з 27 дітей латинників перевелось до експонівки лиш 20 а 7 осталось в школі українській. Повітова шкільна рада візвала родичів цих останніх, щоби перевели своїх дітей до експонівки. Родичі спротивились цьому і за це шк. рада наложила на них по 200 мп. кари. Родичі внесли рекурс до окр. шк. ради.

Тепер маленьке порівнання: в Гряді всіх дітей шк. віку є 153, з того 21 римо-католиків і 5 Жидів. В цім році отворено там польську експонівку. В Боршовичах є дітей Українців 137. в Сухорічу 63, в Яричові новім 80, але для них української школи немає. І це вяище зовсім звичайне.

(Докінчення буде.)

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередну свою адресу.

„Золотий польський“.

В проєкті направи польських фінансів, проголошенім на днях теперішнім міністром фінансів п. Грабским, визначну роль грає справа введення до буджетового і податкового діловодства державних фінансових урядів нової валютової одиниці, т. зв. польського золотого. Дотичний уступ проєкту звучить:

В цїли забезпечення скарбових доходів перед їх корченням наслідком можливого упадку вартости гроша, буде в періоді перед майбутньою валютовою реформою вартість золотого творити мірило. Вартість золотого мірила, яку прийдеться добувати із підсумка гуртових цін на основі індексу, проголосить в усталених Радою Міністрів речинцях міністр скарбу. Суми доходів, які припадають державному скарбови з золотих, будуть перераховані на польські марки, по курсови золотого, що його уста-

ДЖОН М. СИНДЖ. 1)

Тінь у ярі.

—о—

ОСОБИ:

ДЕН БОРК, хазяїн і чабан.
НОРА БОРК, його жінка.
МИХАЙЛО ДЕРА, молодий чабан.
БУРЛАКА.

—о—

Сцена: Остання хижа на скраю яру, в ґрафстві Уіклов.

Сільська світлиця (пекарня); правобіч горить торф; неоподалік під стіною ліжко, на ньому лежить мерлець, накритий рядном. По другому кінці світлиці двері, біля них низький стіл і деревляні стільці дзиґлики, на столі дві чарки, пляшка горілки, як для „посіжіня“ („привитя“), дві чашки, чайник, домашнє печиво. Біля постелі другі малі двері. Нора Борк вештається по світлиці, уставляє дещо й засвічує свічки на столі, час від часу поглядає неспокійно на постіль. Хтось легко стукає до дверей. Вона забірає зі стола панчоху з грішми й ховає до кишені. Опісля відчиняє двері.

Бурлака (*зі двору*): Добрий вечір вам, хазяйко.

Нора: Добрий вечій, гостю. Сохрань Боже, яка страшна ніч, якжеж бути на дворі у дощ.

Бурлака: О, так. А я йду до Брітез, із ярмарку в Овґрем.

Нора: Ви пішкома, чоловіче?

Бурлака: Моїми двома ногами, хазяйко. А як тут побачив світло, подумав я собі, може буде трохи свіжого молока тай спокійний, який-такий куток переспатися (*поглянув поза неї і бачить небіщика*). Господоньку, помилуй нас усіх!

Нора: Нічого, чоловіче. Ходіть у хату з дощу.

Бурлака (*увіходить спровола й підходить до постелі*): Вже небіщик, що?

Нора: Так, гостю. Умер він мені, прости йому Боже, а я осьтут тепер із соткою овець в полонині, тай торфу на зиму не звезено ні трішки.

Бурлака (*приглядається мерцеві близше*): Якось він чудно виглядає, як на мерця.

Нора (*з осміхом*): Він усе був чудний, гостю. Тай мені здається, що чоловік, що був чудний за життя, і по смерти чудний буде.

Бурлака: Чи не дивовижа-ж воно, що ви оставили його тут, хай собі лежить, і не митий він тай не поклали на маєстаті?

Нора (*підходить до постелі*): Я боялася, чоловіче. Тяженький проклін кинув він на мене сьогодні в ранці, колиб я торкнулася його тіла, як він скоропостижно вмре, або як комунебудь позволила би торкнутися його, хіба його одніcенькій сестрі. А вона живе десять миль далеко, у великому ярі, через гору.

Бурлака (*поглядає на неї, похитує злеґка головою*): Чудна це сторія, що не хотів він позволити своїй власній жінці торкнутися його тай спокійненько помер у постелі.

Нора: Старий він був тай чудак, гостю. Весь час прожив у верховині, якісь думи думав у чорній мряці. (*Відхиляє дещо рядно*). Ануко покладіть на нього руку й скажіть, чи застиг уже напевно?

Бурлака: То ви, хазяйко, хотіли би на мене стягнути проклін? Я не поклав би на нього руки навіть за озеро Негенеген, будь воно і повнісеньке золота.

Нора (*глядить тривожно на тіло*): У такого як він і зимно не означало би смерти, він же все був зимний, кожнього дня, відколи я знаю його... і кожньої ночі, гостю.. (*накриває його лице й іде від постелі*). Та я гадаю, він дійсне помер, бо вже здавна жалкувався, що болить його щось коло серця. А сьогодні вранці вибрався до Брітез на три чотири дні, та нечайно вернувся. Опісля поклався до постелі тай каже, що пропав. А тут стемнілося в ярі, колиж сонце сіло за трясиною, кинуло ним, скричав страшно тай впав наче нежива вівця.

Бурлака (*хреститься*): Господи, прийми його душу.

Нора (*наливає йому чарку горілки*): Може це вам зробить ліпше, як найсолодше молоко від корови з ґрапства Уіклов.

Бурлака: Біг заплать, та хай і вам буде на здоровля. (*Пє*).

Нора (*подає йому люльку і тютюн*): Немає в мене иншої люльки, лише його власна, та вона гарно куриться, гостю.

Бурлака: Велике спасибі, ґаздине.

Нора: Сядьте, гостю, тай відпочиньте:

Бурлака (*набиває люльку й розглядається по світлиці*): Пройшов я багато світу, хазяйко, та до сьогодні не бачив „посіжінье“ з горілкою, добрим тютюном і з такою добренькою люлькою, а нікому

1) Джон М. Синдж (John M. Synge) ірляндський письменник. Сюжети його драм з народнього ірляндського життя. В передмові до своїх пєс каже м. ин. М. Дж. Синдж: „В моїх пєсах я ужив щонайбільше одно-два слова, яких не чув серед сільського люду Ірляндії, або яких не чув дитиною, заки ще не навчився читати на часописах. Богато зворотів я чув між чабанами і рибалками здовж побережя від Кері до Мейо, або від жебрачок і співців баляд поблизче Деблина. І мило мені зазначити, як багато я завдячую уяві цього гарного народа. Кожен, хто жив у близьких взаєминах із ірляндськими мужиками, знає, що найфантастичніші оповідання й думки у цих пєсах ще й злагіднено значно, у порівнанні з тим, що можна почути у малій хижині при склоні гори в Ґісейле, або Кейреро або Дінґлебей. Коли я писав пєсу „Тінь у ярі“, більше ніж якінебудь студії, послужила мені стара хата в Уіклов, де я заночував. Там я чув це тут сказане, від дівчат, що мили посуду в пекарні. Це, думаю, важне, бо села де вони живуть, і їх мова така багата і жива, що й письменник має нагоду писати живою, багатою мовою“.

дить міністр скарбу. Також служитиме золотий мірилом для означення крайної границі державних видатків, яких не буде вільно переступити.

Стільки офіціяльний комунікат. Він показує недвозначно, що довго дискутовані спробп увести до буджетового господарства Польщі трівале мірило у формі золотого, перейшло зі сфери теоретичних міркувань в сферу здійснювання. Отже для добровільних і примусових податників польської держави виникає необхідність зясувати собі всі можливі наслідки такої великої зміни.

В довоєнних часах питання про трівалість вартости гроша було вирішене з теоретичного і практичного боку. Клясичні тези англійського валютового законодавства з кінця XVIII. ст. (bullion report з часів міністерства Пітта) про обезпечення скількости паперового гроша такою же самою скількістю золота в державному банку, отже т. зв. квантитавна грошева теорія, стали на протязі XIX. ст. непохитною основою грошевої системи в цілому культорному світі. Найбільш „дозволені" відхилення від цих тез лежали хіба у факультативній постанові про обезпечення скількости паперового гроша в обігу не повною вартістю металю, а її половиною чи третиною (Австрія, Німеччйина). На останніх принціпах спіралася також грошева система країв латинської унії з їх золотим франком. Отже коли німецький нац.-економ Кнапп виступив перед війною зі своєю славною теорією про „державну теорію гроша" (Staatliche Theorie des Geldes), в якій у противенстві до офіціяльно признаного в науці металізму обгрунтував свою теорію номіналізму — весь научний світ майже без вагання відкинув цю теорію як нестійну і недопускаєму.

Тепер справа обернулася догори дном. В науці йде найбільш завзятий спір про теоретичні основи грошевої системи і кожному ясно, що, як з одного боку цей спір викликаний сумними валютовими відносинами повоєнної Европи, так з другого боку — він має перворядне значіння і для практики життя. Раз враз зявляються на книжковому ринку праці із обсягу теорії гроша і находять вже читачів не тільки з круга фахових знатоків. Ніколи не була більше реальною правда про те, що немає нічого практичніщого як теорія. Але, розуміється, добра теорія. На жаль — не так воно легко до неї добитися. Теоретичне питання про функцію, роль і єство гроша в народньому господарстві належить, без сумніву, до найбільш інтересних і важних, але одночасно і найбільш замотаних із цілої нац.-економічної науки. Та тут не місце над ним зупинятися.

Дивним дивом сформулував його вже в старовину універсальний ґеній Греції — Аристотель. Він поставив в своїй „Політеїі" питання про єство гроша, так мовити, рубом. Чи гріш є випливом νόμῳ чи φύσει? Иншими словами: Хто витворює гріш і надає йому загально приняту вартість? Він сам зі себе, чи державна влада силою свого авторітету? І тепер над цим питанням ломлять собі голови нац.-екномі.

Більшість із них рішуче перехилюється на бік номіналізму. Що правда — в практиці кожен стоїть за золотим уфундуванням гроша, але признає золотий підклад в державному банку тільки як спосіб проти самовільного друкування непокритого паперового гроша державною владою є не як необхідність, котра виникалаб зі самого єства гроша. Тільки тому, що золото „коштує" не може держава зі золотою валютою самовільно „робити" собі гроші. Одначе, колиб була практична можливість забезпечити валюту перед самовільним посяганням на неї зі сторони правительства, дана держава може мати здорову грошеву систему, оперту на одних друкованих банкнотах навіть без унції золота в пивницях банку. А треба знати, що цей приступ до „Золотого телця" зробили вчені зі загально відомими в Европі іменами.

Практика деяких передвоєнних і повоєнних держав показує, що ця парадоксальна, здавалось би на перший погляд, думка, зовсім не є схоплена з воздуха. Знаний старий передвоєнний паперовий австрійський ґульден, перед його скасуванням, мав значно вишу курсову вартість, чим такий самий срібний ґульден. Тому так, бо його скількість в обороті була ограничена. А „вартість" гроша йде все обективно і навіть субєктивно у відворотній пропорції до його скількости. Чим більше грошевих одиниць хто має, тим меншу „вартість" уявляє для нього кожна із них. Одна корона, марка, рубель — для міліонера і жебрака, очевидно, не одно і те саме.

Так само небіщик Рашін, який поклав основи під здорову чеську валюту, сотворив її, можна сказати, на чисто паперових основах і щойно недавно зачав вибивати на приватний рахунок золоті чеські дукати.

Тому для кожного державного фінансового господарства, а головно держави новоповсталої, не так важна справа золотого підкладу валюти (держава зі здоровою валютою все може собі купити на торзі довільну кількість золота і золотих девіз), як справа **стабілізації валюти**.

І щойно тут лежить вся вага проблєми, яка так глибоко ворушить уми польських державних керманичів у Варшаві. Для пересічного громадянина найважнішою справою є не питання про те, скільки запасів золота має державний банк, але питання трівалої вартости курсу валюти. Щойно тоді, коли грошева одиниця має такий самий курс сьогодні, завтра, післязавтра і за місяць — може громадянин держави уложити собі свій приватний господарський буджет, може розділити заспокоєння своїх потреб на довший протяг часу, робити ощадности, призбирати щось для рідні і т. д. А коли держава сотворила трівалу паперову валюту, то переміна її на золоту є вже радше питанням грошевої техніки чим питанням основ народнього господарства.

З такої точки погляду можна критично поставитися і до спроби польського мін. фінансів про заведення „польського золотого".

Що почуття необхідности заведення трівкої валюти є в усіх сферах польського громадянства живе, про це нічого й казати. Хіба жорстока дійсність не говорить про нього безпереривно і зі щораз більшою силою?

Але питання в тому, чи проєкт п. Ґрабского справді доцільний?

Чи „польський золотий" сам собою уявляє трівку грошеву одиницю? Перш усього — він не грошева тільки розрахункова одиниця. На ділі, і після „введення" проєктованого золотого, ніхто його на очі не побачить. За те від часу до часу будуть виходити міністерські оповістки, в яких буде подана певна цифра і нею будуть множити податкові уряди при вплаті податків, при відборі мита і т. и. — домагаючись заплати в дотеперішних польських марках. Польський золотий не утревалить польської валюти ані навіть не сотворить перших основ до такого утріваленння, він тільки стане знаряддям для грубого, тупого і безоглядного забирання гроша з кишень податників. І коли оцю ціль мав на меті міністр, то це правильно. Але ніякоге діла золотому до реформи валюти.

Кожна направа хворих державних фінансів може йти тільки з одного кінця, з безоглядного усунення непотрібних і непродуктивних видатків. Без них — на ніщо не придадуться всякі штудерні видумки.

Всі благодати сподіваних „реформ" почують податники при державних касах. Можна уявити собі висоту цих податків при всіх реальних податках, а то й при грунтовій данині, яку також приготовив п. міністр в своїй фінансовій коробці Пандори...

Вони, податники, зрозуміють тоді наглядно далекосяглість нової реформи теперішного міністра фінансів Польщі.

Попамятають її довго.

Д-р Павло Лисяк.

Керзон про сучасне відношення Анґлії до політичних подій.

Авас доносить: Льорд Керзон заявив на обіді, виданім у його честь, що він сподівається, що поміркована турецька партія, до якої належить Ісмед Паша, переможе екстремістичну партію.

Обговорючи міжнародне положення, Керзон сказав, що не хоче своєю промовою збільшити труднощі Французів і Бельґійців, бо треба думати про остаточну акцію, переведену в повному порозумінню та не вільно забувати, що Німці були спільними ворогами. „Думаю", — говорив Керзон, — „що ми розумно зробили, залишаючи наші війська над Реном на їхніх становищах по можности як найдовше з уваги на їхній вплив та з уваги на те, що в розвязці питання ми заінтересовані так само як і инші краї та, що нашої присутности над Реном рішуче бажають собі всі заінтересовані держави. Розвязка питання відшкодування є міжнародним питанням, яке й нас торкається".

Керзон висказав відтак слова признання для Союза Народів і звернувся проти тих, які домагаються, щоб анґлійські війська забрано з усіх окупованих областей. Краще їх там навіть за довго держати, ніж за швидко їх відтіль забрати. Немає підстави, чому Анґлія не малаб стояти на чолі руху спрямованого до реорґанізації й паціфікації.

Нора: Чи-ж не чули ви, яж вам сказала, він помер мені щойно як сіло сонце. Тож, як мені було йти у яр, сказати сусідам. Мені самітній жінці, а довкруги ніодної хижі?

Бурлака: Ви не гнівайтеся, ґаздине.

Нора: Не гніваюся, гостю. А як ви найшли самітню дорогу серед темної ночі, а кругом ніодної хати?

Бурлакк (*сідає*): Я гаразд знав. (*Закурює люльку. Ясне світло осяює його дике лице*): Та як я станув у дверях, подумав я собі, що й не одна жінка налякалася би такого як я серед такої темної ночі і не на такому безлюдному місці. Але як я побачив, що крізь вікно блимає світло, то чейже там хоча двоє душ жиє.

Нора (*повільно*): Може неодна боялася би. Та не знаю, чого мені боятися жебрака чи епископа, або якогонебудь чоловіка... (*позирає до вікна й говорить тихіще*). Чого иншого, а не вас, чоловіче, можна злякатися.

Бурлака (*оглядається; напів лячно*): Певно, хай Бог милує нас усіх!

Нора (*глядить на нього хвилину цікаво*): Кажете, гостю, ви чого-будь лякаєтеся.

Бурлака (*сумно*): Я, ґаздине, що бродив темними ночами, ходив верхами, як мряка налягла на них, в таку то пору маленька гилька здається товстою, як ваше рамя, заяць наче гнідий кінь, а купа торфу наче найвища церква у Деблині місті. Колиб я чого-будь лякався, то кажу вам, мене давно вже запроторили би були в Річмендському приюті, або може втік би був у далеку верховину в одній старій сорочці і розшарпалоб було мене гайвороння, як Пейч Дейсі, тамтого року — помилуй його Боже.

Нора (*цікаво*): Ви знали Дерсі?

Бурлака: Абож не я у цілому світі чув в останнє його голос?

Нора: Дивні сторії можна було тоді почути про нього, та хтож повірить цьому, що люде у ярі плещуть?

Бурлака: Це не була брехня, хазяйко... Я йшов верхами саме у таку темну ніч, як оця. Вівці лежали під яром, кожня кашляє й й душиться від зливи й мряки, наче старий чоловік. Далі чую, щось говорить, — дивно говорить, ви й не допялиб віри, не спите — і „милосердний Боже", кажу я „коли я чую цей голос у густій мряці, я напевно пропав". Тай біжу й біжу, аж геть поза Ретвене. Впився я цієї ночі, впився вранці, впився позавтрі, яж так ізнемігся — а третього дня люде найшли Дерсі... Тоді я вже знав, що то я його чув і з того часу вже не боюся.

(Продовження буде).

Довкола скликання православного собору в Польщі.

Внесення українського й білоруського клюбів у справі дозволу польського уряду на скликання собору православної церкви в Польщі реферував на конституційній комісії хадек Блажеєвіч. Референт висказав погляд, що скликання православного собору підлягає компетенції властей православної церкви і, що сойм лише тоді міг би вмішуватися в цю справу, колиб внескодавці навели докази, що польський уряд відкидає домагання церковних властей. Такий випадок не приключився, церковні власти щойно підготовають справу скликання собору і тому слід перейти до порядку дневного над внесенням українського і білоруського клюбів. Внесення принято.

Пос. Серебрянніков (одинокий Росіянин у соймі) доказував підчас дискусії, що внутрішне життя православної церкви є наражене на сильні потрясення, чого найкращим доказом є вбивство митрополита Юрія, і тому необхідним є скликання собору.

Пос. Чапіньскі (П. П. С.) доказував, що внесення українського й білоруського клюбів є передчасне.

Кс. Лютославскі заявив, що мови немає (!!) про вязання православної церкви в її внутрішнім життю.

Представник уряду заявив, що уряд не задумує вязати свободи православної віри, бо стоїть на грунті конституції й толєранції канонів православної церкви.

За внесенням українського й білоруського клюбів з польських партій голосувало лише „Визволене".

Велика Україна.

Арештування митрополита української автокефальної церкви.

7. лютого арештовано у Київі голову автокефальної української церкви Василя Липківського. До двадцятих чисел лютого митрополита не було увільнено. Причини арешту докладно не відомі. Припускають, що його арештовано в звязку з акцією большевицької „Живої церкви“, яка зараз провадить ворожу кампанію проти української церкви й домагається відобрати від української церкви Софійський Собор.

С. Єфремов у Київ'.

У нас в свій час подавалась звістка про проєктовану большевиками висилку С. Єфремова з Київа. З відомостей, одержаних з Київа з другої половини лютого, вияснється, що С. Єфремов ще перебуває у Київі. Проєктовану висилку вдалося відложити на неозначений термін.

Становище транспорта.

На скликаній совітським урядом нараді доручено комісаріятови шляхів вияснити можливість передачі в аренду окремих залізничих ліній третьої категорії. Частину ліній в випадкови неможливости піддержання руху рішено закрити. На нараді вияснилась картина кольосальних крадіжей вугля. По офіціяльним даним крадіжи вугля на залізницях досягли 50 прц. всієї споживної кількости. Розміри цих крадіжей знаходяться в прямій залежности від відлеглости залізниці від місця здобичі. густоти населення й забезпеченности паливом населення, робітників й служачих залізниць. На думку комісії, крадіжи палива мають глибоке економічне коріння в недостаточній забезпеченности залізничого персоналу, особливо нижчого.

Совітська Росія.

Організація замаху на Леніна.

Сими днями військова коллєгія верховного суду в Москві слухала справу підполк. Свіжевського, Рибчинського і инш. по обвинуваченню в контр-революції. Згідно акту обвинувачення центральною фігурою процесу являється колишній підполк. В. Свіжевський. В 1918 році Свіжевський був мобілізований до червоної армії і весною 1919 року командував одною з совітських батерій на петербурському фронті. В критичну хвилю з цілою батерією він перейшов на бік ворога й став боротись проти червоної армії в рядах армії ген. Юденича. В осени 1920 року вступив до армії ген. Перемикина і брав участь в боях проти большевиків. В червні 1921 року Свіжевський увійшов в зносини з Гнілорибовим і Савінковим й приняв доручення виїхати до Росії і організувати терористичний акт проти Леніна. В серпні 1921 р. він приїхав до Москви й на протязі трьох тижнів займався організацією замаху, який йому зробити не вдалось в наслідок причин, які він на слідстві вияснити відмовився.

В вересні 1921 року Свіжевський залишив Москву й виїхав до Варшави, щоб здати справоздання з своєї діяльности. В грудні 1921 р. він одержав нове доручення виїхати до Москви і вступити там на службу в чека в цілях розвідки. В січні 1922 р. Свіжевський перейшов кордон, збився з дороги й випадково був арештований одним з червоноармейських патрулів.

Як сповіщає совітська преса, на суді Свіжевський держався дуже спокійно й упевнено, не ховав своїх переконань й підкреслював, що завданням свойого життя він уважає боротьбу з совітською владою.

Суд присудив розстріляти Свіжевського без примінення амнестії. Спільник Свіжевського Рибчинський так само засуджений до розстрілу, але ця кара з приміненням амнестії замінена десятьрічною тюрмою.

(„За Своб.“)

Дозволено писати про голод.

По роспорядженню совнаркому до повороту Чічеріна зза кордону совітській пресі було заборонено писати про голод. Тепер після повороту Чічеріна й його докладу правительству про результати переговорів з політичними діячами Европи — совітській пресі запропоновано негайно приступити до освітлення становища в голодних місцевостях України, Криму і Східної Росії з зазначенням дійсної кількости голодних і продовольчих запасів, які є на місцях. (Вістник).

Саботаж.

Агентами державного політичного управління в Петербурзі арештовано групу залізничників Північно-Західної залізниці і прибувших делєгатів Полудневих і Полудневo-західних залізниць. Їм поставлено обвинувачення в підготовці розбиття маршрутних потягів з збіжжям, які відсилаються за кордон. У делєгатів полудня знайдено текст телеграми, яка повинна була бути надслана закордонним залізничим організаціям з Ревеля; в телеграмі закордонні організації попереджають, що продане совітською владою зерно одібрано у голодуючих громадян Росії. Телеграма закінчується заявою, що російський народ ніколи не забуде й не перебачить тій державі, яка, купуючи зза прибутку хліб від совітської Росії, засуджує міліони голодних на смерть.

Поруря.

Дальше роззброєння німецької міліції.

Окупаційні війська розброїли німецьку міліцію в Бохум, а на днях приступають до роззброєння инших міст.

Тайні організації.

На Порурю викрито тайні німецькі організації п. н. „Hackenkrätzer“, які мали на меті активну боротьбу з окупантами. В звязку з тим арештовано бурмістра міста Діссельсдорфу і засуджено на рік вязниці і 10 міліонів гривни.

Уміжнароднення Поруря?

„Daily Express“ доносить, що німецький уряд вислав до Льондону 3 визначних урядників, які мають на спілку з англійським урядом обміркувати плян уміжнароднення Поруря.

Нові арештування.

В Купфердрех арештовано 3 німецьких робітників, у яких сконфісковано 369 міліонів призначених на піддержання залізничого страйку.

Зміна тактики.

В Діссельсдорфі окупаційна влада приняла до служби 25 німецьких урядників, яких недавно усунено з посад за „саботаж“.

Ревізії.

В кількох приватних домах і льокалях в Ессені переведено ревізії.

Загострення режіму.

Окупаційна влада зміцнила свій режім. Французькі сторожі переводять строгу контролю транспортів і пасажирів. На узгірях за містом Кімбург поміщено станицю скорострілів й гармат, так, що залізнича лінія і місто можуть бути кождої хвилини острілювані. Військо перебуває в стані поготівля.

Арештування князя.

Французи арештували в Ессені князя Фридерика Вільгельма. З документів стверджено, що він є організатором німецьких боївок.

З польських справ.

Боротьба з доріжнею.

Рада міністрів доручила 28. лютого міністерству справедливости проєкт закону в справі поширення наглих судів на контрабандистів і на злочини, що мають на меті за[illegible] запаси предметів першої потреби.

Соймова комісія для боротьби з доріжнею візвала уряд, щоб дав видатну запомогу комунальним союзам і консумційним кооперативам та сільсько-торговельним кооперативам для боротьби з доріжнею одежі на селі. Крім цього розглядано новелю до закону з 5. серпня 1922 р., яка дає урядови право примусово викуповувати запаси харчів, затаювані в цілях спекуляції та влучення селян під відповідальність перед законом про лихву.

Експозе міністра військових справ.

На соймовій військовій комісії, військовий міністр Сосньковскі виголосив експозе про внесені ним законопроєкти відносно 1. загального обовязку військової служби, 2. військових етатів, 3. прав і обовязків мужви, 4. найвисших військових властей. Про покликання резервістів на вправи говорив Сосньковскі, що воно спричинене необхідністю упорядкування резерв, зазнайомлення їх із новими правильниками та підмуштрування їх на тепер обовязуючий французький лад.

МИКОЛА ГОЛУБЕЦЬ.

„Гать будуйте кріпку та високу!“

(Промова, виголошена на вечорі, присвяченому творчости Богдана Лепкого.)

„Відбився я від вас і ви мене забули.

А життя поклало ярмо на шию і казало орати. Кладуться скиби довгі, предовгі. А під тими скибами — мої сили, — моя молодість, моє все.

І тільки в тиху ніч, коли чуже місто засне, відчиняю вікно і дивлюся на схід...

І тоді чую якийсь гамір великий, якийсь далекий шум, наче повінь іде.

Бийте в дзвін, бийте в дзвін на трівогу! Щоб не було на ратунок за пізно!

Гать будуйте кріпку та високу!

Щоб унуки дідів не прокляли, що не вміли краю боронити.

А я на тую гать кидаю свою пайку — дрібні слова.

А кидаючи їх не знаю, де котре з них впаде“.

Бо... „відбився я від вас і ви мене забули“.

— — — — — —

Є в скарбниці засобів мистецького виразу нотка, що стоїть на межі поміж реторичним зворотом і настроєм. Буває, що одно покривається другим.

А здається, що ніхто так, як Лепкий не був поетом настрою, який зискував право на життя там, де починалася романтика — утеча перед сіриною будня. Настрою для настрою — для мистецтва.

Кров від крови, кість від кости син Рідної Землі — іде на добровільне вигнання, на те тільки, щоб:

„відчинити вікно і дивитися на схід“, щоб мати кому докоряти і щоб мати в кого вірити...

„Відбився я від вас і ви мене забули“...

Чиж не так докоряє собі — закохана пара?..

І хиба можна не вибачити поетови тієї крихітки... невинної кокетерії? Навіть тоді, коли він каже своїм вимріяним противникам кидати за собою камінням?

Вимріяним! Бо Лепкий не мав ніколи ворогів ні противників.

„Гать будуйте кріпку та високу!“ А на цю гать кидає поет свою пайку — „дрібні слова“, в яких силу і важність вірить, коли каже, що „буває слово від діла палкійше, буває діло доброго слова не варте“.

— — — — — —

Нема нічого легчого, як непорозуміння між поетом і окруженням. Як часто читаємо фоліяли літературних дослідів, в яких основу лягло одно велике непорозуміння!

І може не буде надто далеким від правди очеркненням те, що Лепкий був і є поетом чару віддалення. Був ним все; і тоді, коли молодим слав своїх героїв „В світ за очі“ і згодом, коли красу молодости найшов у споминах, коли нерозгаданий маєстат боротьби вичував у „шумах далеких“ а щастя „в мріях розвіяних і недомріяних, радощах бачених в сні“.

У віддаленню від усього, що дороге, прекрасне і велике, найшов Лепкий форму і зміст мистецького виразу, окутаного святочним почуттям недосяжности. В погоні за настроєм, за інтензивністю виразу ішов Лепкий на добровільне вигнання, в імя настрою, ставав проти противенств і противників.

Література Галицької України, що трийцять літ тому за малими виїмками, була тільки примітивним резонатором ідеольогії, вигасаючої в мистецтві сусідів, здобулася якраз тому 30 літ на кілька творчих індивідуальностей, з яких мало не кожна зуміла зберегти раз виявлене обличя.

Першим з тої, молодої ще тоді, плєяди був Богдан Лепкий. В слід за ним наспіли поети „Молодої Музи“.

Станувши на грані пошевченківського народництва і перших „арт-пурартівських“ експериментів, Лепкий поєднав одно з другим в якусь дивну, нерозгадану гармонію.

Романтик з крови і естетичного світогляду, почав малювати трагедію села і міста, так як російські „передвіжники“ творили мальовану літературу і дидактику.

З першим виступом відхилив цілість свого поетичного облича; пізнищими штрихами тільки обогачував його, але основного рисунку не міняв уже ніколи.

Виступивши в момент, в якому ще не здерто старих, ні не викинуто нових прапорів, виповнив собою ту еволюційну прогалину часу в якому не будувалося розвязок, бо не ставилося перед собою проблєм. Ударив в тон туги за втраченим, в елєгійний настрій „Зломаних крил“ і безпричинного пориву „В світ за очі“. Своїх безсмертних „Журавлів“ міг уже сотворити тоді, трийцять літ тому.

Канва була наложена; з часом тільки утончувалася манєра і могутніла композиційна лінія.

Новочасна історія творчої еволюції, обогачена рентґенівськими лучами досліду ствердила, що духове життя людства, так як кожде инше, не знає упадків, вагань, ані порожні. Досьогочасні запевнення в тому напрямі були тільки непорозумінням, гіпотезами, що виростали з ґрунту в повні ненаучного субєктивізму.

Не була й не могла бути моментом упадку доба, в якій висту-

Представник ендеції домагався відложення дискусії аж до часу предложення заповіджених законопроєктів. „Визволєнє“ домагалося покликання студентів до вправ щойно підчас літних ферій, щоб їм не перешкоджувати в студіях. П. С. Л. домагалося вияснення, чому якраз 15. марта вважає за речинець початку військових вправ для запасових, і відповіди, чи віськове міністерство має намір усунути посередників при військових доставах, на яких ці посередники заробляють величезні суми.

Сосновскі відповів, що оборони держави вимагає підмуштрування резерв, а найліпшим часом для вправ є якраз весна. Що до посередників, то військове міністерство ще два роки тому поробило відповідні заходи, але розвязка цього питання залежить від економічно сильних хліборобських синдикатів і союзів.

Після цього „Визволєнє“ домагалося будови нових казарм і переведення контролі над військовою господаркою.

Сосновскі дав дальші пояснення: в справі відложення вправ для студентів на ферії видано вже відповідний обіжник.

Будова нових казарм вяжеться з буджетовим прелімінарем військового міністерства. Виеквіпування польського війська має великі браки, але покликаних на вправи резервістів можна буде вдоволяючо виеквіпувати. Що-до контролі, то ревізію військової господарки переведено ще підчас урядування міністра скарбу Міхальского. Висліди ревізії списано на... 2700 сторінках друку і вони є в міністерстві скарбу й війська та в найвищій контрольній палаті.

На все це пос. Залуска (ЗЛК.) заявив, що пояснення міністра не вистарчають.

Військові вправи відложено до мая.

Клопоти з побором рекрутів у Східній Галичині опізнили реєстрацію резервістів, яка теж відбувається не без клопотів. З цієї теж причини міністерство військових справ відложило початок 8-тижневих вправ для річників 1895, 1896 1897 аж до хвилі закінчення реєстрації, як міністерство припускає, до часу між половиною мая й початком червня ц. р. Вправи правдоподібно (отже правдоподібно) розпічне річник 1896, потім 1895, а вкінці 1897 р. Ця зміна не торкається резервових старшин річника 1897, для яких 8-тижневі вправи розпічнуться 16. марта ц. р.

Безробіття.

Рада міністрів рішила, щоб длятого, щоб дати заняття безробітним, розпочати... зруйнування православного собору у Варшаві (у якому вже два роки тому замальовано візантійські малюнки на стінах... смолою, чи мазею).

Підвисшення промислового податку.

Підчас розгляду закону про промисловий податок у соймовій скарбовій комісії представники „Визволєня“ й Жидів заявили своє переконання, що торговля й промисл не видержуть проєктованих податків. Вони мають бути підвисшені з суми [illegible]0 міліярдів, яку предбачує проєкт із жовтня ц. р. на 600 міліярдів із причини упадку польської валюти.

Селянські університети для польських кольоністів у Східній Галичині.

„Курєр Львовскі“ доносить про анкету „Малопольского Товарыства Рольнічого“ в справі урухомлення селянських університетів у Сх. Галичині. Референт Стояловскі представив польське розселення „на кресах“ і виказував необхідність культурної охорони польських „пляцувек“ перед натиском чужих елементів. Всі промисловці підчеркали необхідність інституції селянських університетів, при чому Собіньскі висказав побажання, щоб звернено увагу не так на фаховість учителів, як на їхню „ідейність і місіонарський запал“. Після дискусії вибрано опікунчий комітет. В найблищому часі буде урухомлений перший селянський університет. „Східні креси нетерпеливо ждуть на цю інституцію, яка може стати початком нової епохи в історії нашої суспільности,“ — пише „Курєр львовскі“.

Чужинецькі капітали для Польщі.

„Слово польске“ доносить, що в останньому часі ряд закордонних фірм звернувся до Польської Кредитової Каси Паньствової з пропозицією примістити кільканадцять міліярдів (розуміється марок польських) у Польщі, але на так короткий речинець (два місяці), що пропозицію відкинено. За це розглядається пропозицію швайцарських фірм, котрі в заміну за дозвіл на вивіз цукру (на суму біля 12 міліонів швайц. франків) жертвують до диспозиції міністерства скарбу на довший час кредит у висоті 5 міл. швайц. фр.

Підвисшення залізничої тарифи.

З уваги на залізничий дефіцит Рада міністрів рішила підвисшити не лише товарову, але й особову залізничу тарифу від 1. марта на 100 відсотків.

В дітях наша будуччина — наша доля і воля. Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Вечір Богдана Лепкого.

Літературно-мистецький гурток „Богеми“ перейняв на себе влаштування давно плянованого вечора, посвяченого творчости Богдана Лепкого. Складаючи звіт із цього Вечора, не лицює писати пеанів на адресу аранжерів-виконавців, коли сам належиш до спільного організованого гурта, ні навіть — запрошеним артистичним силам, що допомогли скласти концертову частину.

А проте можна ствердити, як факт, деякі явища, що самі собою є найкращою оцінкою Вечора: битком набита велика концертова саля та невмовкаючі оплески після ледве не кожної точки програми — складають честь програмі й поодиноким виконавцям її та свідчать про безперечний успіх концерту. А в успіху-ж, як ефекті, суть і мета кожної вистави!

І дарма, що „Богема“, виступаючи вперве перед широкою публикою у концертовій салі, не порвала з традиційним звичаєм, закоріненим при уладжуванню кожного такого свята: накопиченню у програмі промови й деклямації, сольоспівів і хорових продукцій при музичному дострою. Всеж: у програму вплетено найкращі і найбільш характеристичні листки творчости Богдана Лепкого — і саме це й стало запорукою успіху концерту: бо Богдан Лепкий це один з тих нечисленних щасливих вибранців української Музи, які є і відомі і люблені й шановані у широких масах читаючої публики.

Микола Голубець нагадав, що він не лише критик плястичного мистецтва, автор поезій і віршованих перекладів та — їдкий фейлетоніст, але й потрафить ударити у тон ліричної поеми в прозі, та у такій поетичній формі виголосити на концертовій естраді промову. За те Олесь Бабій з запалом римами голосить ідеї всеукраїнського активізму. Пані Анна Крушельницька, після відспівання арій „Вечером в хаті“ і „В лісі“, була примушеною співати ще й додаткову пісню. Оперовий співак п. В. Андрієнко, співаючи Січинського „Finale“ прегарною інтерпретацією захопив слухачів.

Як рецитаторки виступила п-ні С. Федорцева й п-на Дудриківна. Перша з них вибрала низку віршів Б. Лепкого, які відповідали її геройському жанрови, — п-на Дудриківна цикль „Над рікою“ витримала у спокійно ліричному тоні. Хор „Бандуриста“ доповнив програму. Дострій спочивав у певних і досвідчених руках п-ни Ірини Макухівної, та пп. Барвінського й О. Бобикевича.

Інтимний настрій літературного свята, який панував на концерті, перенісся на комерс, який відбувся після концерту. Зібралися члени „Богеми“ — письменники й журналісти, музики й малярі, прийшли особисті знайомі Богдана Лепкого та приклонники його творчости. Тому й не диво, що не було штучно витвореного т. м. офіціяльного квасно-солодкого настрою, пануючого ледве на на всіх „офіціяльних ювілейних комерсах“, а була свобідна, весела гутірка людей, для яких і література і гумор є життьовими постулятами.

Роман Купчинський гумористичною похоронно-весільною промовою та імпровізованими віршиками на адресу присутніх за столом Богемістів піддержував інтімність вечора. Потім Вп.: д-р Володимир Бачинський та д-р Ярослав Олесницький згадували маркантні епізоди свого знайомства з Богданом Лепким. Микола Голубець дякував від імени „Богеми“ запрошеним артистам за їхню участь у вечорі а Олесь Бабій заповів вихід гумористичного журналу та повстання сценки „Спізновки Богеми“.

У перервах між промовами співав хор „Бандуриста“.

М. К—ин.

пив Лепкий. Раз, що життя не зносить порожні, а друге, що для заповнення цеї порожні прийшов, бо мав прийти — Лепкий.

І не грає тут ролі досконалість форм мистецького виразу, яка до Лепкого, а навіть після його виступу могла далі зберігати характер примітиву. Ходило о кладку поміж двома світами, з яких ніодин не знає — де кінчиться „вчорашнє, а де починається „завтрішнє“.

І якраз на творчости Лепкого маємо один з кращих доказів того, з якою легкістю осягається гармонія там, де покликані до співпраці — талан і мистецька культура. Для конечнього в таких завданнях почуття мірі і рівноваги, самого талану за мало.

А Лепкому, що починав свою дорогу від малярства і ніколи не тратив з ним інтімного звязку, Лепкому, якого картинна галерія і бібліотека, моглиб виповнити хоч би найінтензивніще життя людини, тому поетови-збирачеви і знавцеви нюансів цивілізації, можна було розіслатись рожевою лентою, що поєднала два світи, два століття.

І тут лягла тайна його естетизму; здержаної розливности його патосу, іронії, що нікого не коле, докору, що нікого не ранить, одчаю, якому далеко іще до берега.

А розуміючи естетизм Лепкого, найдемо і відповідь на питання, чому той ніжний, чуткий чоловік, що до болю жагуче тужить за усім, що своє, що рідне, іде „В світ за очи“ — „відбивається від нас, щоб ми його забули“...

Лепкий добре робив, що з далека прислухався до шумів рідної землі і з чужини далекої кликав: „Гать будуйте кріпку та високу“.

В наркотизуючій атмосфері туги за “втраченим раєм“, якого золоті ворота стояли десь на Сяні, в атмосфері, яка окутувала хатину поета-баніта — проходила ціла епоха життя і творчости духової еміграції України, там зродилась соняшна візія Українського Стрільця.

Будувалась „Гать кріпка та висока“, а на неї клав Лепкий не тільки свої „дрібні слова“, але „свої сили, свою молодість, своє всі“.

— — — — — —

Гать поставлено; може не таку кріпку, як підхмарно високу, коли очі будівничих дивились на те, як повінь її розірвала... Розірвала, але фундаменти і вязання остали ненарушеними. Гордо здіймаються до неба і говорять — не тільки про підхмарність наших вчорашніх змагань.

РІЖНІ ВІСТИ.

З життя екскайзора Вільгельма.

Б. німецький цісар. Вільгельм переїзджає з Голяндії на остров Корфу, з огляду на те, що дорожнеча в Голяндії не дозволяє йому залишитися в тому краю.

З Каіру.

На днях в Каіро кинено бомбу на французьких жовнірів, що машерували вулицями міста. Кількох жовнірів убито.

За визнання совітів.

Член англійського парляменту Кенверті, котрий прибув до Москви для прослідження відносин у Росії, заявив представникам преси, що фракція ліберальної партії, котрої він представником, стремить до повного дипльоматичного визнання совітів. Кенверті думає, що зближення Росії й Англії це конечне услівя відбудови політичних і економічних відносин світа.

Мадярське посольство в Ревлі.

Мадярське правительство постановило утворити посольство в Ревлі. Посольство могтиме відновити взаємини з Росією. Повновласний міністер у Ревлі буде заразом акридитований в Гельсінгфорсі й Ризі.

Англійська королівська пара приїде до Італії.

З Риму Англійська королівська пара прибуде тут 7. мая і побуде до 12. мая, потім відвідає области, на котрих відгравалися боротьби світової війни.

Фондація Карнеґі.

Карнегі установив фондацію, призначену на утворення в Европі інституції, котра працювала би над ухиленням воєн мировою полагодою міжнародніх конфліктів.

Новий Союз Народів?

Як звідомляє англійська преса, уряд Зєдинених Держав виготовляє плян утворення нового Союза Народів, який мав би на меті оборону мира в Европі.

В Баварії.

На засіданню баварського сойму дійшло до бурливих сцен поміж комуністами і монархістами, підчас чого посол Ґраф зневажив чинно посла Айзенбергера, котрий обороняв себе крісломі та пястуками. Комуністичні посли заявили, що на друге засідання сойму прийдуть з револьверами.

Справа грецько-турецького мира.

Останні телеграми з Константинополя доносять, що Ісмед паша на останньому засіданню Народніх Зборів заявив, що турецький уряд відновить конференцію в Льозанні аж за 3 місяці, після управильнення економічно-фінансових відносин між Туреччиною і союзними державами.

В Клайпеді.

З приводу демонстрації в Клай-

педі, литовський уряд вислав туди більші відділи війська.

Експозе Муссолінія.

Дня 1. березня ц. р. виголосив Муссоліні на засіданню ради міністрів експозе що до актуальних питань закордонної політики.

Димісія радників м. Риму.

Рада м. Риму зложила свої уповноваження. Рада міністрів назначить державного комісаря. Причиною димісії міської ради є мабуть її конфлікт з курсом фашистського міністерства внутрішних справ.

Про французько російське порозуміння.

Справа можливого французько-російського зближення є дальше темою постійних статтей у французькій пресі: „Л'ер нувель" дальше аргументує свою тезу „з Москвою проти Берліна". „Фігаро", „Гольоа", „Еко де Парі" та „Еко Насіональ" сумніваються у вартости економічних взаємин з Росією, яку називають економічним порохном. За те купецькі кола заявляються за зближенням

Льозанський договір.

Анґорське народнє зібрання відсунуло дебати над льозанським договором до 3-ого ц. м.

У Берліні радять.

„Берлінер Таґеблят" повідомляє, що дня 1 ого березня відбулося у канцлера інформативне засідання провідників партій що до сучасної політичної ситуації.

„Східні кордони".

ПАТ повідомляє з Парижа, що французька преса прихильно зустріла ноту польського уряду в справі затвердження „східних кордонів" Польщі. Рада амбасадорів довела до відома відповідних урядів польську ноту; інструкції ще не надійшли. ПАТ додає, що „можна сподіватися, що Рада Амбасадорів займеться цією справою ще цього тижня". З окрема ПАТ повідомляє про таку саму вістку „Матена".

З преси.

„L'Ere nouvelle" про Сх. Галичину.

В одному з останніх чисел „L'Ere nouvelle" поміщено статтю, якої автор стверджує, що посол кс. Ільків не може репрезентувати українського народу у польському соймі, бо Ільків, як і прочі 5 послів є „індивідуи куплені за польські гроші".

Дальше автор статті пише: „Ідеалом українського народу Сх. Галичини є злука з Великою Україною. Відкладаючи реалізацію того ідеалу до дня, коли на Україні запанують нормальні умови, галицькі Українці домагаються утворення із Сх. Галичини незалежної держави. Для здійснення того ідеалу вони розпоряджають необхідними економічними й політичними умовинами і мають персонал потрібний для держави.

Студентські справи.

Резолюції Зїзду Ширшої Української Краєвої Студентської Ради у Львові.

На днях відбувся у Львові Зїзд Ширшої Української Краєвої Студентської Ради, на якому були присутні делеґати з округів: Бережани, Коломия, Львів, Перемишль, Сокаль, Станиславів, Стрий, Чортків і Тернопіль, члени УКСРади, Контрольної Комісії та представники фахових студентських організацій. Зібрані виказали велике заінтересування біжучими студентськими справами, а з окрема справою дальшого розвою Українського Університету у Львові так, як розвій цеї наукової інституції українського народа, двигненої лептами українського селянина, робітника та інтелігента серед дуже тяжкого матеріяльного й політичного положення народа та невсипущою працею професорів і студентів, лежить українському студентству дуже на серцю. Наради тривали два дні. На них згідно з постановою Зїзду Українського Краєвого студентства з дня 14. X. 1922, якою то Зїзд перелив повновласть затвердження проєкту статута Професіональної Організації Українського Студентства (в скороченню Профорус") на найблищу ШУКСРаду, принято проєкт статута студентської організації. Статут цей обовязує в нормуванню професійної праці українського студентства в краю від дня 18. лютого 1923. На Зїзді ШУКСРади принято до відома резолюції, винесені анкетою в справі Українських Високих Шкіл у Львові. Крім цего винесено слідуючі резолюції:

I. В університетській справі:

1) Зїзд ШУКСРади радо витає факт створення Кураторії Українських Високих Шкіл у Львові, бачучи в тому доказ позитивної волі і активної співпраці загалу українського громадянства в напрямі здобуття найдогіднійших умов дальшого розвою великих осередків духової сили українського народа.

2) Зїзд ШУКС. Ради стоїть на становищі перенятгя Кураторією ведення акції Українських Вищ. Шкіл в цілости і закликає широкі крути студентства й громадянства до повної піддержки Кураторії в її майбутній діяльности.

3) Зїзд ШУКС. Ради звертається з окрема до Кураторії Українських Вищ. Шкіл у Львові з завивом підняти заходи в справі вирішення складного й дуже пекучого під сучасну хвилю питання забезпечення абсольвентів Українського Університету тому, що позитивна розвязка цеї справи забезпечить і зміцнить певність загалу українського студентства в можність практичного вихіснування відбутих на Українських Вищ. Школах студій;

II. Орґанізаційного характеру:

1) Зїзд ШУКС. Ради взиває Управу ЦЕСУС-а, щоби вона зобовязала товаришів-студентів, які побирають допомогу, до безумовного повороту після укінчення студій одного факультету до краю, жадаючи від них підписання декларацій відповідного змісту.

2) Зїзд ШУКС. Ради взиває ЦЕСУС-а, щоби вона не уділяла допомог абсольвентам одного факультету на дальші студії на инших факультетах, тому, що таке досі вже практиковане поступування Управи ЦЕСУС-а противиться акції загалу українського студентства в краю в напрямі зредукування студ. еміґрації до мінімум.

3) Зїзд ШУКС. Ради поновлює своє жадання до ЦЕСУС-а перевести остаточно оподаткування українських студентів в ЧСР., які користають з допомог на цілі Українських Вищ. Шкіл у Львові.

4) Зїзд ШУКС. Ради вважає виконання ЦЕСУС-ом наведених в резолюціях домагань краєвого студентства сповненням найважнійших основних завдань, до яких є покликана інституція ЦЕСУС-а.

(Докінчення буде.)

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

ТЕЛЕҐРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ.

Промова Гінденбурґа.

Ганновер. Гінденбурґ промовляв на тутешньому конґресі хліборобів і заявив м. и.: Не забуваймо що ми Німці. Боротисямемо доти, доки остане нам хочаб одна шаблюка, доки остане хочаб оден прапор Ліпше полягти з честю, як жити з ганьбою.

Турецькі Н. Збори прийняли заяву в справі льозанського договору.

Льондон. Райтер доносить із Царгорода, що Народні Збори прийняли заяву правительства в справі проєкту льозанського договору.

Становище союзників у справі льозанського договору.

Льондон. Райтер довідується, що в Льондоні нема ніякої вістки про намір союзників відокремлення економічних і фінансових постанов із льозанського договору.

Справа Поруря в анґлійськім парляменті.

Льондон. Вольф. В палаті громад Понсонб звернувся з запитом до премієра, чи правительство вчинило який загальний проєкт, щоби зробити кінець поважному положенню в Порурю. Бонар Лоу заперечив цьому запитови.

Ґен. Макензена в Росії немає.

Берлін. Вольф. За кордоном поширюються чутки, що походять із анґлійських жерел, що ґен. Макензен є тепер у Москві й орґанізує там армію з б. австрійських і німецьких Німців. Бюро Вольфа констатує, що ґен. Макензен від 1920 р. постійно мешкає в околиці Штетіна і Німеччини ніколи не кидав.

Експозе Ісмеда Паші. — Новий турецький проєкт договору.

Царгород. Ісмед Паша на засіданню Народніх Зборів приступив до виголошення довшого експозе. Сьогодні продовжатиме його дальше. Декотрі парляментарні круги стоять дальше на становищі, що союзницький проєкт мирового договору годі прийняти і поручають із своєї сторони новчй проєкт, котрий може запевнити рівновагу інтересів обох сторін.

Пляновані замахи на німецьких соціялістів.

Берлін. Звідомляють про арештування чотирьох молодих націоналістів, котрі плянували замахи на життя більше визначних соціялістів, м. ин. на Лєбе.

В Порурю немає чеських робітників.

Прага. Міністер суспільної опіки оголошує урядово, що ніодин чеський вуглекоп не був принятий до робіт в Порурю. Чесько-французький договір, що торкається принимання чеських гірників у Франції, відноситься до копалень, що лежать на французькій землі. Досі є зайнятих у Франції не багато чеських робітників.

Конференція в справі усталення коштів окупації.

Париж. Конференцію в справі усталення окупаційних коштів, котра мала відбутися 1. марта ц. р. відложено на кілька днів.

Приїзд в. комісаря до Данціґа.

Данціґ. Як звідомляють в. комісар Союза Народів Мек Донелд прибуде до Данціґа дня 5. ц. м.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Попереднє (47) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за одно місце в рубриці „Польські справи" і частину новинки „Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan"...

— **Заборона уладження відчитів в Снятинщині.** Нам пишуть: Поданням з дня 1. лютого ц. р. повідомило тов. „Жіноча Громада" в Снятині староство, що дня 11, 18 і 25 лютого уладжує відчит на тему „Ірляндія: край і народ (ґеоґр.)", „Ритміка в творах Шевченка" і „Петро Сагайдачний". Дня 10. лютого (день перед першим відчитом відповіди на подання тов. „Жіноча Громада" не одержала і голова товариства удалася до староства, щоби приспішити полагодження подання. В старостві по довгих пошукуваннях поінформовано голову „Жіночої Громади", що подання лежить на постерунку поліції „паньствовей". (!) На постерунку поліції знова довідалася голова тов. „Жіноча Громада", що подання лежить в старостві. На упрямі запити і налягання в старостві, виявилося, що акт лежить у старости Тишковского. Шукання за актом тревало 3 години. В дві години опісля доручено тов. „Жіноча Громада" рішення староства в Снятині з дня 9. лютого 1923 ч. 53/пр., яким заборонено уладження відчитів подаючи за причину „бо ані товариство „Жіноча Громада", ані прелеґенти не дають запоруки, що проєктовані відчити не будуть ужиті до недозволених політичних цілей".

— **Обнова читальні на Сиґнівці.** Дня 25. лютого ц. р. о год. 2 пополудни Українці на Сигнівці відсвяткували свою обнову читальні „Просвіти". Як делеґати прибули: д-р Пеленський Зенон і п. суддя Короць, котрі виголосили обширні промови Зборами проводив п. Фостяк. Вибрано виділ, в якого склад увійшли пп.: Клос як голова, Іванчишин як заступник, Ільчишин як секретар, Ільків як касієр.

— **Метрикальні містерії.** Парох с. Дверника о. Була одержав з ліського староства таке „посланіє": Prawomocnem orzeczeniem tut. z 19. grudnia 1922 L. 22750 skazałem Wielebnego księdza za przekroczenie rozporządzenia tut. Starostwa z 16. stycznia 1922 L. 134|pr., popełnione przez wystawienie wyciągu metrykalnego w języku ruskim a nie łacińskim na grzywnę w kwocie 3000 Mp., ewentualnie w razie nieściągalności grzywny karę 6 (sześcio) dniowego aresztu. Wzywam przeto Wielebnego księdza, by wyżej wymienioną grzywnę w terminie dni 8 w tut. starostwie złożył. Підпис.

— **Маняк.** Падеревскому, що навіть концертуючи Янкесам думає про „високу політику", уроїлося, що на нього плянують „замах". Тому, коли „містш тонув" їхав до концертової салі в Торонто, довкола нього їхала автомобілева кавалькада поліції і детективів.

— **Загальні збори спортового товариства „Україна"** будуть дня 11. березня (марта) 1923. о 10. год. рано в домівці Сокола-Батька, Руська 20.

— **Ювілей львівської „Волі".** Дня 15. марта ц. р. львівське робітниче тов. „Воля" святкує 20-літний ювилей свойого істнування. „Волю" засновано 1903 р. заходами Миколи Ганкевича, Семена Вітика та инших членів УСДП. Сьогодні це товариство числить кілька філій по ріжних містах і селах нашого краю.

— **Вп. Передплатників в Чехословаччині** просимо отсим складати передплату на наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавничої Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

Шліть жертви на будову памятника на могилі Леся Мартовича до Пов. Тов-а Кредитового „Віра" в Раві Руській.

ЖІНОЧИЙ ВІСТНИК.

Орґанізаційна Анкета Союза Українок.

Останні Загальні Збори „Союза Українок“ у Львові, які відбулися дня 26. падолиста 1922 р. і в яких кромі львівського жіноцтва взяли участь також делеґатки жіночих орґанізацій в краю, вирішили — в цїли скоординування праці і затісненя взаємовідносин між централею і поодинокими товариствами на провінції — устроїти Зїзд Голов, згл. делеґаток всіх жіночих орґанізацій в краю. По думці цього рішення Орґанізаційна Секція при Головнім Виділі „Союза Українок“ скликує на неділю, 11. марта ц. р. год. 10 рано у салі „Бесіди“ (Народний Дім, вул. Рутовського) вище згаданий Зїзд і взиває отсим всі жіночі орґанізації в краю прислати дві відпоручниці, а саме Голову Орґанізації і одного члена Виділу, а коли Голова не може прибути, двох членів Виділу, активних і обзнайомлених докладно з працею в орґанізації і місцевими відносинами.

Про ціль і необхідність краєвої жіночої анкети не будемо ширше розписуватися так, як вона всім нам відома і ясна. Наше жіноцтво зрозуміло вже значіння пословиці, що „громада великий чоловік“, зрозуміло вагу зорганізованого колективу, який нескоординовану, безпомічну волю одиниць перетворює на могутній суспільний чинник. Лиш в орґанізації і через орґанізацію може жіноцтво боротися і здобувати приналежні собі права, лиш завдяки власній орґанізації може воно підготовитися і вишколитися до творчої державної роботи.

Коли нема сумнівів в потребі жіночої орґанізації, то неоспоримим фактом є також, що наша орґанізація повинна бути карна і солідарна, повинна в цілому краю мати одноцільний плян діяльности, повинна обєднувати в одностайне русло працю всіх жіночих товариств і гуртків на Галицькій Землі.

А саме що торкається пляновости і одностайности в роботі, то на цій точці наша жіноча орґанізація оставляє багато до бажання. Не можна заперечити, що відбудова і обнова жіночого життя після военного лихоліття зробила в останньому році великі поступи. Вистане лиш пригадати, що — не зважаючи на всі репресії, силою яких припинювано діяльність наших філій і не давано дозволу основувати нові — за останніх кілька місяців повстало пятнайцять нових філій „Союза Українок“, що в евіденції Орґанізаційної Секції находиться тепер 35 жіночих товариств в краю. Одначе з другого боку ми не повинні манити себе, що справа одноцільної краєвої орґанізації галицького жіноцтва все ще жде вирішення і переведення в дійсність. Недостачу одностайности ілюструє факт, що в нашому краю істнує цілий ряд жіночих орґанізацій з ріжними назвами, з ріжними статутами, з ріжним кругом діяльности. Побіч філій „Союза Українок“, маємо цілий ряд філій давньої „Жіночої Громади“, дальше окремі статутові товариства під ріжними назвами (як приміром Т-во „Українських Жінок“ в Стрию, „Жіночий Кружок“ в Коломиї і т. и.), маємо вкінци цілий ряд жіночих гуртків при громадських орґанізаціях, при „Просвіті“, У. П. Т. і т. и. І хоча характер і напрям діяльности тих ріжноманітних жіночих товариств здебільша той сам, то все таки як довго окремі звена не получаться в один нерозривний орґанізаційний ланцюх, так довго годі говорити про одноцільну орґанізацію галицького жіноцтва.

Ми мали нераз нагоду переконатися, що наші жіночі орґанізації в краю відчувають потребу зміцнення звязків з львівським центром. Вони часто звертаються до централі з проханням о директиви, з запитами, що роблять инші жіночі орґанізації в краю, вони жалуються, що без постійного, тівкого контакту з львівською управою почуваються в своїй роботі відокремлені, самітні.

Одначе не лиш провінція домагається затіснення звязків з центром. Цього самого в ще більшій мірі бажає собі центральна управа орґанізації: Головний виділ „Союза Українок“ у Львові. Коли „Союз Українок“ у Львові має бути в дійсности федеративною спілкою усіх жіночих орґанізацій і товариств в краю, то йому необхідно треба моральної і матеріяльної піддержки всего галицького жіноцтва. Дотеперішні спроби переведення одноцільної цупкої краєвої орґанізації, зблизили нас що правда до мети, але все таки вони не осягнули ще повного успіху. Всеукраїнський жіночий зїзд в грудни 1921 р. порішив що „Союз Українок“ у Львові є найвищою централею всего галицького жіноцтва, яка обєднує всі галицькі жіночі орґанізації“. Львівська Управа має — по думці тієї резолюції — кермувати роботою всіх жіночих товариств в краю бути їх екзекутивою а рівночасно представництвом прав і інтересів галицького жіноцтва. Насильне закриття Всеукраїнського Жін. Зїзду унеможливило подрібне вироблення орґанізаційного пляну діяльности. Не був в силі перевести це Головний Виділ переписним шляхом. Обіжники і звіти не можуть заступити безпосередньої виміни думок. Останні загальні збори з 26. листопада 1922 р. присвятили свою окрему увагу питанню зміцнення звязків між провінцією і центром. Одначе і вони не могли з причини перетяження всякими технічними справами (як це звичайно буває на звичайних загальних зборах) вирішити це питання оконечно.

І тоді саме виринула думка скликати виключно в цілях орґанізаційних анкету всіх жіночих товариств в краю. Ми не сумніваємося, що на нараду дня 16. марта ц. р. у Львові, являться відпоручниці всіх жіночих орґанізацій і гуртків.

В програму Зїзду намічено цілий ряд рефератів, а саме:

1) Суть і завдання жіночої орґанізації — референтка п. Мілена Рудницька-Лисяк.

2) Реферат орґанізаційний — реф. п. Ірена Макухівна.

3) Про потребу власної преси — реф. п. Конст. Малицька.

4) Наші звязки з міжнароднім жіноцтвом — реф. п. Блянка Баранова.

5) Реферат фінансовий (справа „Жіночого Союзу“).

Кромі цього в програму входять звіти: звіт діяльности Головного Виділу і звіт делеґатів. Характер Зїзду є строго діловитий, реферати намічається короткі, річеві як субстрат для дискусій і внесення відповідних резолюцій.

Бажаним булоб, щоби орґанізації в краю зголосили коррефератити до вище наведених тем, або також инші реферати, підбираючи тему, яка тісно вяжеться з питанням обєднання жіночих орґанізацій в краю в тісний Союз, згл. про завдання і обсяг діяльности жіночої орґанізації в краю, про скріплення і поширення діяльности на повіт.

Відпоручниці привезуть зі собою звіт з діяльности своєї орґанізації і повновласть заступати своє Т-во на анкеті.

Бажана є також присутність жінок з тих місцевостей, де ще нема жіночої орґанізації, але де є кілька одиниць охочих до праці, які в найблищому майбуттю зуміють зорганізувати філію „Союза Українок“.

Помешкання для делеґаток запевнені. Зголошення треба слати на адресу: „Союз Українок“. Секція Орґанізаційна, Львів, вул. Рутовського, ч. 22.

Жінки і політика.

(З нагоди дебати у французькому парляменті).

„Уздоровлення політичного і партійного життя“ є це як відомо один з важних постулятів фемінїстичного руху. Французьким жінкам довелося недавно ще раз болючо відчути, як дуже потреба цього уздоровлення — а було це 21. грудня 1922 р., того дня, коли сенат відкинув проєкт продопущення жінок до політичного життя.

Партійне життя Франції виступило тут в своїй повній, цинічній наготі: поступові партії голосували проти, забуваючи на всі свої принціпи, на це, що ще Конвент признав був жінці всі політичні права, — бо так велів партійний інтерес. Через те, що число мущин зменшилося в часі війни, жінки малиб подвійну більшість при виборах і цього злякалися радикально-соціялістичні партії, мовляв, жінки під великим впливом церкви і тому можуть скріпити праві партії. Є це мабуть вершок хоробливого стану партійного життя, коли для егоїстичних інтересів партії посвячується правду і йдеться в розріз з власною програмою.

Та не треба думати, що в дискусії, яка вивязалася над проєктом (тільки загально, поодиноких точок не обговорювано) бесідники проєкту не старалися закрити свойого ґешефтярського трактування справи — о ні! Вони робили зусилля, щоб винайти найбільш шляхотні мотиви і арґументи і ціла біда лише в тому, що вони противорічили один одному і збивали себе взаїмно. Читаючи звіт з цієї дискусії мимохіть муситься думати про того дядька що то „по перше ніякого горшка не бачив, по друге як позичив, то горщок був збитий і т. д.“

Сенатори не жалкували таких перестарілих фраз, як ця, що „жінка є нашою володаркою а бажає стати нашою рівною“. „Вистарчить пройтися через rue de la Paix, щоб зрозуміти, що фрунцуська культура завершується в виливі і подиву, подяки, любови мущини для жінки“. — говорив якийсь п. сенатор — арґумент проти признання жінкам повних політичних прав... „Вона є ціллю мущини!“ кличе з патосом инший достойник, забуваючи, що перед хвилею названо роль жінки в історії — „неґідною“.

Бо в ораторському ферворі вживано й таких, не лицюючих з „французькою культурою“ арґументів. Один сенатор заговорив навіть про „безчещення угольного каміння републики“ — через допущення жінок до політики.

Та домінуючі були ці голоси, що бажали відсунути від жінок „гірку чашу політики“, не допустити їх до партійно-політичного круговороту „ради їх власного добра“. Правда, жінки 24-ох держав мають політичні права і вміло орудують ними. Але і це не бентежило партійних загорілців.

„Ці бідні Англійки мають право голосування“ — говорив п. Hugues de Roux. „Та це одиноке, що їм осталося. Не мають звичайно ні краси, ні старанного виховання. Вони були в безвихідному положенню, занедбані мущинами. Перейдіться Льондоном, а побачите, що ви є призначена для мущини — того самого, який залюбки виїзджає з краю, оставляючи жінку“.

Правда, і Швайцарки голосують. „Але чи знаєте, що від того часу безженство є язвою Швайцарії, а Швайцарки примушені дружитися з — Німцями!“ — кличе сенатор Labrousse.

„Взагалі, як що жінки де добре сповнюють свої політичні завдання, то це буває хиба лиш там, де є нетямущі мущини“.

„Отже як будемо вперті в наших домаганнях“ — робить з цього гумористичний висновок п. Alice la Maziere в „The Woman Suffrage News“ — „то примусимо Француза втікати до кольоній за Англійцем — а самі виходити — за Німців“.

Як рекомпензату підсувається жінкам приманчивий образ „позакулісового“ впливу жінок на політику, не розбираючи чи слід говорити так тим, що стоять якряз на сторожі закона.

Стільки про подію у французькому сенаті. Як відомо, справа може вернути скоро, бо по 3 місяцях після цього як проєкт повалився, на дневний порядок.

Французькі жінки повиннiб взяти собі до серця свою тимчасову позакулісову роль і якнайкраще використати її для корисного вирішення питання про їхні права.

Нам не важно, чи вдасться їм це тепер.

Також арґументи фр. сенаторів є більше гумористрчні, так, що можнаб перейти над ними до дневного порядку. Коли ми вернули по двох місяцях до цеї справи, то головно тому, що вона ярко малює життя політ. партій під сучасну хвилю. Наше жіноцтво, що починає брати участь в партійному життю, повинно тямити, що воно не сміє перейматися нездоровими партійними антагонізмами, що для тісних партійних інтересів воно не сміє посвячувати правди і справедливости. Тяммо про клич, який видвигає жіночий рух: уздоровлення суспільного життя!“ С—а.

Всі матеріяли призначені для „Жіночого Вістника“ проситься надсилати на адресу: Мілена Рудницька Лисяк, Львів, вул. Городецька ч. 97. II. пов.

Вісти з „Союза Українок“.

Підвишка членської вкладки. Останні загальні збори „Союза Українок“ в дни 26. XI. 1922 р. уповноважили Головний Виділ підвисшати членську вкладку в міру зростаючої дорожнечі обезцінення польського гроша. Беручи це під увагу підвисшив Головний Виділ на своему останньому засіданні в дни 22. лютого членську вкладку на 500 мп. місячно, почавши від 1. марта ц р.

*

Вписи нових членів приймається кожного четверга о год. 5—6 вечером в домівці товариства (Народний Дім, „Бесіда“).

*

Проф. Секція С. У. приготовлює цикль викладів на ріжні теми для ширшого загалу. В неділю 4. III, відбудеться в салі „Української Бесіди“ о год. 5. по полудни перший виклад професора д-ра Ст. Балея.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу“, добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж баґнет чужого жандарма.

Поневолений народ, яки йзуміє поставити на ноги своє шкільництво — дістане в свої руки ключі від своєї вязниці.

Дописи з краю.

(Бранка, реєстрація, карні експедиції, господарка поліції й війська.)

Рогатинщина.

Помоняти. Дня 2. лютого 1923. р. переходила через наше село 9. сотня 60 п. піхоти в своїм походї за „ochotnikami". В селі „ochotników" вже не застали, бо їх вже давнійше жандармерія забрала до війська. Всеж таки військо забрало у Івана Бучківського безрогу вартости около міліона марок. На запит, для чого його рабують, відповіли, що свиню забирають на кошт громади за кару, що мусїли через ту громаду переходити.

Васючин. Дня 2. лютого ц. р. заїхала до села 9. сотня 60 п. піхоти за рекрутами. Постягали всїх з села коло корчми — закликали до себе війта і кількох радних та заявили, що в протягу двох годин має село зложити для карної експедиції ріжних товарів на півтора міліона марок польських, Коли цього війт не виконає в означенім часі, то жовніри підуть по хатах і будуть забирати, що попаде під руку. Щоби запобігти рабункови, позичив війт півтора міліона марок, закупив товарів і віддав військови.

Підмихайлівці. Дня 3. лютого впало на село польське військо. Наложило на село слідуючу контрибуцію, яку самі постягали, а то: 15 кг. вернистої кави, 15 кг. цукру, 10 кг. свічок, 1 кг. перцю, 10.000 папіросок, 1000 пачок сірників, 15 кг. мила, 300 кг. вівса, 300 кг. бараболь, 2 m^3 дров. 50 кг. пшеничної муки і за 500.000 мп. свиню. Половивши рекрутів, постягали від їх батьків, а то: 1) Миколи Гучка, 2) Івана Белегая, 3) Павла Дмитрів, 4) Миколи Дмитрів, 5) Миколи Федорків, Олекси Блажків, 7) Петра Польового, 8) Максима Миговича, 9) Дмитра Дмитрів, 10) Василя Федорків і 11) Миколи Гречуха — по 100.000 мп. За те, що їх синів насильно забрали до війська, положили заграблене добро в селї на зареквіровані підводи і казали себе й награблене добро завезти до місця свого постійного постою в селі Вербиліацях, де сама 9. сотня 60 п. піхоти виснажує селян вже 4-тий місяць.

Поможіть політичним вязням! Фонди Комітету допомоги для них уже цілком вичерпані! Негідне чести Українського Народу булоб, коли б наша суспільність всіми засобами не постаралася улекшити своїм політичним вязням їхню важку долю! Негайно пришліть нові датки до Краєвого Союза Кредитового, Ринок ч. 10, або до Т-ва „Дністер" вул. Руська ч. 20. Харчі доставляйте до кухні в „Народнім Дом", Львів, вул. Рутовського ч. 22, II. пов.

Рух в українських товариствах.

Львів Замарстинів.

Відбуті при співучасти делегатів Головного Виділу і філії Просвіти ім. Т. Шевченка пп. д-ра Брика і Терлецького загальні збори читальні „Просвіти" на Замарстинові дали пречистий доказ, що при добрій волі охочих до праці людей, та при згіднім співділанню інтелігенції з міщанством, можна осягнути неабиякі результати просвітньої роботи. Предложений звіт з діяльности за р. 1922 виказує надзвичайну рухливість та ініціятиву Читальні, яка спромоглася в минулому році коштами самих майже Замарстинівців перевести перебудову дому, (роблячи з двох кімнат одну велику салю), добудову театральної сценки (7 м. довгу і 5 м. широку), справлення театральної гардероби, декорацій та всякого рода театральних реквізитів. Маючи готову сценку, упорядковує читальня свій городець для фестинів і забав в літі, та рівночасно запроваджує в цілім будинку коштом півтора міліона мп. електричне світло. З неменшою енергією працює й аматорський гурток (з п. Петром Мурським на чолі), який за час від 21. мая 1922 по кінець 1922 р. дав 23 театральних вистав, з котрих кожна дала чистого доходу від 40 до 120.000 мп.; той же гурток і подбав про „Дар Просвіти", признаючи на цю ціль чистий дохід з вистави „Невольника" в сумі 80.700 мп. Більші або менші суми жертвувала Читальня на фонд направи, на Захоронку, на „Рідну Школу". (1 проц. від усіх вистав) на фонд упорядкування могил на Замарстинові, де заходом Читальні та тамошнього громадянина п. Демчука виставлено на могилах гарні дубові хрести. В тім самім часі Читальня улаштувала свято Шевченка, одно представлення для маленьких дітей, свячене, просфору, — взагалі даючи ініціятиву до всіх національних обходів, та гуртуючи коло себе все свідоме тамошне громадянство. Не позабула Читальня і про бібліотеку, яку саме упорядкувала та придбала в 1922 р. 120 нових книжок. Приглядаючися цій праці не можна не висказати признання так бувшому Виділови з п. Карасем на чолі, як і п. Петрови Мурському та ідейному гурткови тамошньої інтелігенції, яка безінтересовно, з великим накладом праці, з посвятою і любовю до цього діла веде безголосну свою культурну роботу.

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

ОПОВІСТКИ.

Аматорський Кружок питомців Ремісничої Бурси улаштовує в неділю 4. марта в салі Читальні „Просвіти" на Клепарові виставу: фарса на 1. дію „Перший голова Ревкому" і ком. на 2 дії „Про чоловіка, котрий редаґував Хлібороба. Початок о год. 6·30. 1807 1—2

Вже вийшла III. кн. Літературно-Наукового Вістника за март. Ціна книжки 4000 мп., з пересилкою 4500 мп. — *Адміністрація Літер. Наук. Вістника.* 1806 1—2

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Повідомляється Товаришів У. С. С. і Товаришів з Кургану, що Іван Паславський находиться в Republic of China via Shangh i Chinese p. o. Station Manchuria, Chinese Eastern Railway Coop. Shlah, Paslavsky John. 1808 1—2

Дрібні оголошення.

ШУКАЮ лекції з низших кляс ґімназійних в місті або на селі у інтелігентної родини; пробуваючи довший час за кордоном учу також зі скорим успіхом мов німецької, італійської і французької. Ласкаві зголошення в Адміністрації під „точний". 1805 1—3

ЕМІГРАНТІВ, що були в Америці, Пенсильвенії т. є Філядельфії, Вількесбаре. Пітсбурґу, Скрентон, просится подати свої адреси в важній справі до Адміністрації під ч. 10.000. 1796 2—2

ПРОФЕСОР ҐІМНАЗІЇ. літ 34, ожениться з панною або молодою вдовою до літ 30, симпатичною, лагідної вдачі, властителькою реальности або сільського господарства. Річ трактується поважно. Ласкаві неанонімні зголошення з фотографією слати до Адміністрації „Гром. Вістника" під „Соняшний промінь" до 10. марта. 1809 1—2

ІНСТРУКТОРА прийму сейчас для трьох ґімназияльних учеників, а то: з II. кл. і повторення IV. і V. кл. ґімн. Зголошення з поданням услівій і точною своєю адресою слати письменно на адресу: о. Іван Ільницький, парох в Головську п. Ясінка масьова. 1794 3—3

ПОШУКУЄТЬСЯ учительки крою і шиття для філії „Труд" у Снятині. Зголошення слати на руки Наталії Семанюк, Снятин. 1797 2—3

ПАРОХІЯ в місті, перем. епархії, з родинних зглядів до заміни хоч би і за село. Державна ґімназія, семінарійні курси і школи виділові в місци. Церков, мешкання і господарські будинки в дуже добрім стані. Можна провадити рільне господарство. Зголошення приймає почтою Вп. п. Гребеняк, Львів, Шептицьких ч. 25, I. пов. 1767 3—3

НАФТУ, СВІЧКИ і ЦЕМЕНТ по фабричній ціні доставляємо сейчас по замовленню і вплаченню задатку. — „УНА" промислово-торг. Товариство сп. з обм. пор. в Дрогобичі. 1785 2—4

КАНДИДАТ нотаріяльний глядає сейчас нотаріяльної посади. Зголошення з поданям услівій до Адміністрації під ч. 84. 1776 3—3

ЖЕНЩИНА старша, інтеліґентна прийме сейчас місце господині дому за малим винагородженням. Е. Д. посте рестанте, Станиславів 2. 1793 2—3

НЕ МАЮ НАСІННЯ цего року. Німецьке дуже дороге і годі дістати. — Д-р Величко Григорій. 1792 3—3

КОНДУКТОР електричної залізниці у Львові, що дня 4. II. ц. р. о год. 6-ій рано по дорозі від почти до Гетьманських валів продав Панови Українцеви, що їхав в товаристві пані білет з пересідкою на Г. Г., а не маючи здачі з 5000 мп. звернув гроші, а сторона білети. Відтак не уживані ті білети продав дальше, однак при контролі інспектор закинув йому подвійну продаж того самого білету і видалив зі служби. Просить проте підписаний кондуктор дотичного Пана, щоби був ласкавий зголоситися до трамвайового інспекторату та потвердив правдивість повищого факту, щоби підписаний міг наново вернути до служби. — Белиц Іван, трамв. кондуктор. 3—1

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Конкурс.

Філія „Просвіти" в Стрию розписує отсим конкурс на управителя своєї дахівкарні в Стрию. Кандидати мають виказатися практичним знанням з обсягу дахівкарства і цементових виробів та бухгальтерійними відомостями для ведення книг. Винагорода: вільне помешкання з кусником городу і місячний додаток в готівці або процент від чистого доходу після умови. Перед дефінітивним приняттям застерігається 3-місячна проба. Подання з доказами уздібнення належить вносити найдальше до 15. марта ц. р. на руки Голови Філії адв. д-ра Єроніма Калитовського в Стрию.

Стрий, дня 25. лютого 1923.

1803 ЗА ВИДІЛ: 1—1

Д-р Калитовський, Мокрицький.

Надзвичайні Загальні Збори

Кружка Українського Педаґоґічного Товариства в Стрию

відбудуться дня 5. марта ц. р. о год. 1. по пол. в салі Народнього Дому. Денний порядок:

1) Відчитання протоколу з послідних Заг. Зборів.
2) Вибір Виділу. 1802 1—1
3) Внесення членів.

З огляду на важність справ просится Вп. Священиків, учителів і відпоручників просвітних і економічних Товариств, явитися на Зборах. ГОЛОВА КРУЖКА.

Відозва

до всіх Виділів Спілок Ловецьких!

У Львові завязалося в послідньому часі статутове ловецьке товариство „ТУР". На конститууючих Загальних Зборах з дня 18. II. ц. р. вибрано головою Ради, судового Теодора Рожанковського, місто-головою Ради, лісничства Всеволода Левицького, секретарем Володимира Твардієвича, ловчим Володимира Білинського, господарем Северина Лещія і касієром Ростислава Рудницького. Метою цего Товариства є між иншим поставити ловецтво на нашій землі на рівні з иншими культурними народами. Право ловів на громадських теренах арендували до нині чужі нам люде. Коли нині є клич „Свій до свого", то і Товариство цею відозвою звертається до всіх Виділів Спілок ловецьких в покликом: Вільні терени віддавайте в аренду свому Товариству, яке заплатить то саме, що і инші. Виділ кождої Спілки має законне право з вільної руки винаймати кождому, тому свідомі громадяне, повідомляйте в час Виділ „Тура" о вільним терені, а негайно виїде делеґат, що справу законно полагодить. Крім цего Т-во „Тур" уділяє радо громадянству всякої фахової поради і заступництва в ловецьких справах. Відозва ця одинокого ловецького Товариства нехай лежить на серци кождому свідомому українському громадянинови. Зголошення карткою на адресу: Володимир Білинський, проф. ґімн. Львів, Хшановскої 9. 1804 1—1

Шиpіть наш часопис!

Подяка.

Волею Всевишнього перенісся до вічности дня 3. січня п. р. мій найдорощий Батько о. Іван Ковальський, белзький декан, парох села Ванева. Не маючи поки що змоги особисто подякувати всім, що віддали Покійному послідню прислугу та причинилися до звеличання сумного похоронного обряду — складаю цею дорогою як найщирійшу подяку. Особливо щиро дякую Впреп. Отцям: о. Лехицькому, катехиті в Сокалі, о. Худикови Іванови, пароховн села Жабче, о. Салукови Луці і о. Медицькому, катехитам з Белза, о. Жуковови В. пароховн села Жужіль, о. Гарасовському, пароховн села Себечів і о. Голічекови І., пароховн села Осердів. Рівнож складаю щиру подяку Впов. П. ґімн. проф. Смольницькому Стефанови. Впов. Панам Козицькому Михайлови і Лесюсеви Іванови і прочим жителям села Ванева, що занялися і що опікуються моєю матірю.

Нехай Вам тисяч-крат винагородить Всевишний за труди і добрі серця!

Михайло Ковальський
хорунжий У. Г. А. студ. текст. акад. Brno, C. S. R. ul. Vranovská cis. 1, III.
1775 3—3

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.
З друкарні Спілки „Діло" Львів. Ринок ч. 10.